

*Ба Шӯрои диссертациони
6D.KOA-012 назди Донишгоҳи давлатии
тиҷорати Тоҷикистон (Ҷумҳурии Тоҷикистон,
734061, ш. Душанбе, кӯчаи Деҳотӣ, ½)*

ТАҚРИЗИ

Муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Мирзоалиев Абдурашид Абдунабиевич дар мавзӯи «Идоракунии рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ: назария, методология ва амалия», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.12 – Иқтисодиёти меҳнат

1. Мубрамии мавзӯи таҳқиқоти диссертационӣ

Аҳамияти имию амалии мавзӯи таҳқиқоти диссертационӣ. Иқтисодиёти рақамӣ падидаи нави илмӣ иқтисодӣ буда, бо рушди технологияҳои рақамӣ: фазои рақамӣ, зеҳни сунъӣ, корхонаҳои маҷозӣ, суръатбахшии хизматрасониҳои алоқа, таҳияи моделҳои нави коммуникатсионӣ, ҳамкориҳои субъектҳои иқтисодӣ, ба хусус инкишофи иқтисодии кадрӣ алоқаманд мебошад. Раванди васеъмиқёсаи рушди он на танҳо ба тағйири меъёрҳо, низомҳои анъанавии рушди иқтисодиёт таъсир мерасонад, балки низоми меҳнат, сармояи зеҳнӣ ва истифодаи самараноки онро ба ҳадди максималӣ вобаста ба талаботи имрӯза мувофиқ мегардонад.

Дигар ҷанбаи масоил нокифоя будани таҳқиқоти илмӣ роҷеъ ба ҷанбаҳои гуногуни иқтисодии кадрӣ, сармояи инсонӣ, ки омили марказии рушди иқтисодиёти рақамӣ мебошад зарурат ба омӯзиш ва таҳқиқи мавзӯи илмӣ фавақуззирро ба миён овардааст ва дарвоқеъ ба мубрам будани мавзӯи мазкурро ҷойи шубҳа наменонад.

Аз ҳамин хотир мавзӯи диссертатсияи Мирзоалиев Абдурашид Абдунабиевичро мубрам арзёбӣ намудан мумкин аст.

2. Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ва ё соҳаи илмӣ эълоншуда

Диссертатсияи Мирзоалиев А.А. дар мавзӯи «Идоракунии рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ: назария, методология ва амалия», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.12 – Иқтисодиёти меҳнат мувофиқат мекунад.

Мавзӯи диссертатсия ба бандҳои зерини Шиносномаи ихтисосҳои кормандони илм аз рӯи ихтисоси 08.00.12– Иқтисодиёти меҳнат мутобиқ

мебошад: 1. Асосҳои назариявӣ ва методологии иқтисодиёти меҳнат; назария ва концепсияҳои рушди муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ (назарияи шуғл, бозори меҳнат, идоракунии кормандон ва ғайра); 2. Захираҳои меҳнатӣ ҳамчун омили муҳими рушди иқтисодӣ ва самаранокии иқтисодию иҷтимоии он; 4. Тавсифи миқдорӣ ва сифатии захираҳои меҳнатӣ. Сармояи инсонӣ; 7. Ҳавасмандгардонӣ ва музди меҳнати кормандон; ташкили музди меҳнат ва таъмини алоқамандии он бо таҳассуси кормандон ва самаранокии истеҳсолот; функцияи такрористеҳсолӣ ва ҳавасмандгардонии музди меҳнат; 8. Масоили сифати нерӯи корӣ, тайёркунӣ, ташаккули салоҳияти касбӣ, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кадрҳо; ташаккули рақобатпазирии кормандон; роҳнамоии касбии аҳоли; ҳаракати кормандон; 20. Таҷрибаи хориҷии танзими муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ ва дурнамои истифодаи он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3. Навгони илмӣ натиҷаҳо ва хулосаву пешниҳодҳои диссертатсия

Дар диссертатсия ҷанбаҳои назариявӣю методологӣ ва амалии идоракунии рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ таҳқиқ гардида, тавсияҳои илман исботшуда ҷиҳати такмили ин раванд асоснок шудаанд.

Бояд қайд намуд, ки таҳқиқоти диссертсионӣ таҳияи асосҳои назариявӣ ва методологии идоракунии меҳнат, яъне асосноккунии асосҳои концептуалии идоракунии сармояи инсонӣ, корхонаҳо, дар шароити рушди иқтисодиёти рақамӣ, таҳия дар заминаи онҳо тавсияҳои амалӣ ва ташкилӣ оид ба арзёбӣ, ташаккул ва рушди рақамии иқтисодии кадрӣ корхонаҳо мебошад.

Боиси қайд аст, ки ба ҳимоя, аз ҷониби муаллиф, нуқтаҳои зерини ҷанбаҳои илмию назариявӣ ва методологӣ оид ба механизми ташкилию иқтисодии рушди иқтисодии кадрӣ дар савдои чакана, ҳамчунин таҳияи тавсияҳои амалӣ оид ба такмили он дар шароити муосир зоҳир мегардад, ки воқеан дорои унсурҳои наwgонии илмӣ мебошанд пешниҳод гардидааст:

1. Дар диссертатсия ба таври муфассал ғояҳои илми иқтисодӣ ва равишҳои концептуалӣ оид ба назарияи сармояи инсонӣ ва рушди иқтисодии кадрӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Муаллиф асоснок намудааст, ки технологияҳои рақамӣ, фазои рақамӣ, зехни сунъӣ, корхонаҳои маҷозӣ, суръатбахшии хизматрасониҳои алоқа, таҳияи моделҳои нави телекоммуникатсионӣ, ҳамкориҳои субъектҳои иқтисодӣ дар ташаккули иқтисодии кадрӣ нақши назаррасро касб намуда метавонанд. Дар таҳқиқот ақидаи коршиносон, муҳаққиқони нуқтасанҷи соҳа ба инобат гирифта шуда фаҳмиши муаллифии сармояи инсонӣ, иқтисодии кадрӣ ва иқтисоди рақамӣ пешниҳод карда шудааст. Ба андешаи муаллифи диссертатсия: сармояи

инсонӣ яке аз муҳимтарин омилест, ки дар он тафаккури эҷодӣ, арзишҳои зеҳнӣ, маҳорату истеъдод, салоҳияту касбият ва иқтидори шахсият дар бозори меҳнат арзёбӣ мегардад. Доир ба фаҳмиши иқтидори кадрӣ бошад нуқтаи назари зерин – ин яке аз муҳимтарин омилест, ки дар он тафаккури эҷодӣ, арзишҳои зеҳнӣ, маҳорату истеъдод, салоҳияту касбият ва иқтидори шахсият дар бозори меҳнат арзёбӣ мегардад. Нисбат ба мафҳуми иқтисодиёти рақамӣ чунин фаҳмиш – шакли нави иқтисодиёт буда дар он дастрасӣ ба дилхоҳ намуди маҳсулоту мол ва хизматрасониҳо танҳо ва танҳо тариқи имкониятҳои технологияҳои рақамӣ ва фановариҳои нав амалӣ карда мешавад, пешниҳод гардидааст.

2. Хусусиятҳои хоси рушди иқтидори кадрӣ савдои чакана дар шароити иқтисоди рақамӣ муайян карда шудааст. Ҳангоми таҳқиқ ошкор гардидааст, ки ба қатори хусусиятҳои хоси рушди иқтидори кадрӣ савдои чакана инҳо: навсозии пойгоҳҳои техникаи савдои чакана, афзоиши низоми фардӣ талабот тариқи каналҳои электронӣ, ташкили платформаҳои рақамӣ савдо, тағйирёбии низоми пешниҳоди хизматрасонии савдо ба аҳоли ва дигар иштирокчиёни раванд, ташкили базаҳои логистикаи хизматрасониҳои савдо тариқи шабакаҳои яклухт ва чаканаи маҳсулот. Равандҳои рақамикунонии савдо бо истифодаи васеи зеҳни сунъӣ ва иқтидори кадрӣ таҳасусманд, таъямуда собит карда шудааст, ки ба хусусиятҳои ташкилӣ, идоракунии, назоратӣ, таҳлилию баҳодихӣ алоқаманд мебошанд.

3. Дар диссертатсия марҳилаҳои рушди иқтисоди рақамӣ таҳия гардида, модели институтсионалии рушди рақамӣ иқтидори кадрӣ ва равишҳои методологии он арзёбӣ гардида, истифодабарии усулҳои муайян дар доираи равиши мушаххасӣ илмӣ татбиқ шудааст. Асоснок гардидааст, ки дониш, маҳорат ва малака, салоҳиятнокиӣ, иқтидори инсонӣ, навоарӣ, сармоя ва таҳсилот на танҳо унсури ба вучуд оранда, балки омили қавӣ идоракунии иқтидори кадрӣ савдои чакана мебошанд. Инчунин муаллифи диссертатсия равишҳои институтсионалӣ: системавӣ, ҷараёнӣ, функционалӣ ва ҳолатии рушди савдои чаканаро пешниҳод намудааст. Ҳангоми баррасию муҳокимаҳои васеъ зарурати гузариши стратегияи идоракунии SPOD ба стратегияи VUCA ба таври мушаххасӣ асоснок карда шудааст.

4. Дар раванди таҳқиқ принципҳои методологии идоракунии иқтидори кадрӣ савдои чакана дар шароити рушди иқтисоди рақамӣ ошкор карда шудааст. Ба сифати принципҳо рафтори ташкилӣ, идоракунии корманд, идоракунии зеҳнӣ, қабули қарорҳои идоракунии, тавсеаи ҷаҳонбинии он омӯхта шудаанд. Вобаста ба талаботи рақамикунонии савдои чакана модели стратегияи идоракунии рушди рақамӣ иқтидори кадрӣ бо дар назардошти системаи принципҳои методологии идоракунии сармояи инсонӣ пешниҳод карда

шудааст.

5. Тамоюли иқтидори кадрӣ дар шароити рақамикунонӣ аз ҳисоби интизории муштариён, рафтори истеъмолкунандагон, қобилияти идоракунии чараёнҳои иттилоотӣ, такмили маҳсулот, навоариҳои муштарак, шаклҳои нави ҳамкориҳои байни иштирокчиёни равандҳои савдо, шаклҳои нави ташкилӣ (иқтисоди муштарак, иқтисодиёти талабот, платформаҳои глобалии хизматрасонӣ) зоҳир гардида омилҳои зерин: техникӣ, технологӣ, иқтисодӣ, ҷуғрофӣ, иҷтимоӣ, малакаи касбӣ ба унсурҳои таъминкунандаи рушди иқтидори кадрӣ дар шароити ташаккули иқтисодиёти рақамӣ ба таври муъҷаз арзёбӣ гардидааст.

6. Дар диссертатсия хусусиятҳо ва омӯзиши таҷрибаи кишварҳои хориҷӣ дар рушди касбияти иқтидори кадрӣ ва ташаккули салоҳиятҳои касбӣ муҳим арзёбӣ гардидааст. Ҳангоми таҳқиқ таҳлили муқоисавии амсилаҳои мавҷудаи савдои чакана бо дарназардошти таҷрибаи пешоҳанги хориҷӣ, аз ҷумла амсилаи амрикоӣ, аврупоӣ, русӣ, ҷопонӣ, ки бо хусусиятҳои навоарӣ, истифодаи зеҳни сунӣ, худидоракунии, тақсмоти ваколатҳо ва вазифаҳо, касбияти кормандон, суръати рушди касбият, тобеият, усулҳои маъмули назоратӣ фарқ мекунад, ба таври мушаххас дида баромада шудааст. Модел тартиб дода шуда бо коэффисиентҳои арзёбии таҷрибавии стандартӣ тавассути моделсозии муодилаҳои сохторӣ дар асоси арзёбии таъсири ҷузъҳои ҷудогонаи иқтидори кадрӣ, аз қабилӣ фарҳанги рақамии ташкилӣ, таҷрибаҳои идоракунии иқтидори кадрӣ, донишҳои ҷамъшуда дар соҳаи технологияҳои рақамӣ нишон дода шудааст. Дар натиҷаи таҳлили муқоисавии моделҳои мавҷуда амсилаи тоҷикии рушди иқтидории кадрӣ савдои чакана дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шудааст.

7. Дар диссертатсия амсилаи иқтисодӣ-риёзии арзёбии иқтидори кадрӣ савдои чакана дар шароити рақамикунонии иқтисодӣ таҳия ва татбиқ гардидааст. Натиҷаи таҳлилҳои дисперсионалӣ нишон медиҳад, ки ҳамаи нишондиҳандаҳои киммати регрессия барои тағйири ҷузъҳои таркибии иқтидори кадрӣ мувофиқ мебошанд. Омилҳои мутаассир дуруст ва дар асоси таҳлили коршиносӣ анҷом дода шудааст. Инчунин, қайд намудан зарур аст, ки барои рушди минбаъдаи иқтидори кадрӣ истифодаи намудҳои гуногуни амсилаи иқтисодӣ – математикӣ муфид мебошад. Амсилаи тарҳрезӣшуда имконият медиҳад, ки дурнамои нишондиҳандаҳои асосии иқтисодии алоқаманд ба рушди иқтидори кадрӣ савдои чакана барои давраи дарозмуддат пешгӯӣ карда шавад.

8. Дар таҳқиқот механизми ташкилию иқтисодии татбиқи системаи инноватсионии рушди иқтидори кадрӣ дар соҳаи савдо, инчунин маҷмӯи тадбирҳои танзими давлатии унсурҳои идоракунии дохилии иқтисодӣ

(идоракунии кадрҳо, захираҳои моддию техники ва молиявӣ, технология), идоракунии дониш) ва унсурҳои танзими бозор (талабот ва пешниҳод ба маҳсулоти инноватсионӣ, рақобат ва ғ.) асоснок қарда шудааст. Ҳамчунин, механизми татбиқи раванди идоракунии маҷмӯи рушди рақамии иқтисодии кадрӣ дар савдо бо равиши интегратсионии идоракунии асос ёфтааст, ки идоракунии иқтисодии кадриро дар заминаи сифатӣ методологӣ такмил медиҳад, ки он ба рушди асосҳои назариявӣ ва методологии илмӣ иқтисодии меҳнат мусоидат менамояд.

9. Дар диссертатсия самтҳои асосии рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар асоси такмилдиҳии механизми идоракунии он дар шароити рақамикунонӣ асоснок шудааст. Ба андешаи муаллиф, барои рушди иқтисодии кадрӣ бояд: мониторинги вазъи кунунии иқтисодии кадрӣ, интихоби лоиҳаҳои ояндадор дар соҳаи ҳифз ва рушди он, ташаккули бонки иттилоотӣ оид ба лоиҳаҳои рушди иқтисодии кадрӣ дар савдо, таҳлили лоиҳаҳо ва додани маблағ ба корхонаҳои истеҳсоливу тиҷоратӣ барои иҷрои онҳо аз рӯи шартҳои маблағгузорию яқоя; пешбурди ғояҳои сарпарастӣ ва хайрхоҳӣ дар соҳаи рушди иқтисодии кадрӣ дар иқтисодиёт, такмили ихтисос, бозомӯзӣ, аттестатсия ва ғайра ба роҳ монда шавад.

10. Дар натиҷаи таҳқиқи ҳамаҷониба модели стратегияи идоракунии иқтисодии кадрӣ савдои чакана бо дарназардошти матритсаи идоракунии рушди сармояи инсонӣ таҳия гардидааст. Дар натиҷа татбиқи ин равиш дар таҳқиқоти мазкур матритсаи идоракунии рушди сармояи инсонӣ дар иқтисодиёти инноватсионӣ, ки натиҷаи раванди мураккаби ҷустуҷӯи роҳҳои ҳалли мушаххас, тадбирҳо ва амалҳои танзими давлатӣ дар асоси ақидаҳо ва мафҳумҳои дар марҳилаи таҳлили мушкилот ба даст омада аст, таҳия гардидааст.

4. Аҳамияти илмӣ ва амалии натиҷаҳои таҳқиқот

Аҳамияти илмӣю назариявӣ ва амалии таҳқиқот Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар он аст, ки муқаррароти назариявӣ ва методологии дар диссертатсия асоснокшуда ба рушди минбаъдаи иқтисодии кадрӣ дар савдои чакана, омӯзиши равишҳои эҷоди шароити зарурии иҷтимоию иқтисодӣ, инчунин таҳлили таъсири он ба самаранокии хизматрасонӣ дар соҳаи савдо ва бахшҳои он мусоидат мекунанд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки муқаррароти назариявӣ ва методии пешниҳодшуда ба фароҳам овардани шароити зарурии иҷтимоию иқтисодӣ барои такрористеҳсол ва истифодаи иқтисодӣ, баланд бардоштани самаранокии истифодаи онҳо ва рушди иқтисодии кадрӣ дар савдои чакана равона қарда шудаанд.

Натиҷаҳои асосии илмӣ метавонанд аз ҷониби мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар таҳияи барномаи стратегии рушди сармои инсонӣ ва дар ин замина рушди иқтисодии кадрӣ дар шароити рақамикунонии иқтисодиёт дар соҳаи савдо ва инфрасохтори онҳо истифода шаванд. Илова бар ин, аҳамияти амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки тавсияҳои мушаххасе таҳия шудаанд, ки ҷангоми таҳияи барномаҳо, лоиҳаҳо ва нақшаҳои стратегии рушди иқтисодии кадрӣ дар соҳаи савдои чакана истифода мешаванд. Муносибатҳои назариявӣ ва методологии ташаккул ва рушди иқтисодии кадрӣ, ки дар диссертатсия таҳия шудаанд, метавонанд ҳамчун заминаи методологӣ ва заминаи таҳияи принципҳои идоракунии мақсадноки кормандон хизмат кунанд.

Натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф дар муайян кардани самтҳои афзалиятнок, шакли усулҳои ташаккул, истифода ва рушди иқтисодии кадрӣ, баланд бардоштани самаранокии истифодаи ҳама намуди захираҳои меҳнатӣ дар раванди савдо ба қишрҳои гуногуни аҳолии аҳамияти амалӣ доранд.

5. Дарачаи асоснокӣ ва саҳеҳии муқаррароти илмӣ ва хулосаву пешниҳодот

Дар раванди ҳалли илмии масъалаҳои гузошташуда равишҳои методологӣ ва методии пажӯҳиш, ки муаллиф интихобу истифода намудааст, имконият додааст, ки натиҷаҳои судманди илмӣ дар самти идоракунии рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ ба даст оварда шавад.

Асоснокии хулосаву пешниҳодҳои дар диссертатсия омада ва сатҳи илмии онҳо аз он шаҳодат медиҳад, ки муаллиф асарҳои бунёдии олимони иқтисодии ватанию хориҷиро дар соҳаи идоракунии рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана эҷодкорона истифода бурдааст.

Дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ усулҳои гуногуни илмӣ, аз қабиле усули системавӣ сохторӣ, сабабӣ, усули омӯзиши омилҳо, анкетагузаронӣ, экспертӣ-таҳлилӣ, иқтисодӣ-риёзӣ, иҷтимоӣ, таносуби хусусиятҳои миқдорӣ ва сифатӣ, арзёбии мунтазами миқдорӣ ва ҳамаҷониба, инчунин усули коррелятсионӣ-регрессионӣ ва SWOT-таҳлил васеъистифода шудаанд.

Шиносоӣ бо мундариҷаи диссертатсия нишон медиҳад, ки муаллиф хеле моҳирона бо адабиётҳои илмӣ доир ба мавзӯи таҳқиқот кор кардааст, мустақилона далелҳои омориро вобаста бо мақсади таҳқиқот ҷамъ овардааст, коркард ва таҳлил намудааст.

6. Арзёбии мундариҷаи диссертатсия ва дароҷаи ба итмом расидани он

Диссертатсияи барои тақризи пешниҳодгардида аз муқаддима, панҷ боби матни асосӣ, хулоса, рӯйхати адабиёт иборат аст. Муҳтавои асосии таҳқиқот

дар 400 саҳифа оварда шудааст, 38 ҷадвал ва 65 расмро дар бар мегирад. Рӯйхати адабиёт аз 303 номгӯй иборат аст.

Дар муқаддима мубрам будани мавзӯи диссертатсия ва сатҳи омӯзиши он асоснок карда шуда, мақсад, вазифаҳо, объект, предмет ва усулҳои таҳқиқот муайян шудаанд, инчунин, муқаррароти дорои навгонии илмӣ ва аҳамияти назариявӣ амалии диссертатсия инъикос гардидаанд ва маълумот оид ба тавсиби натиҷаҳои таҳқиқ пешниҳод карда шудаанд (с. 5-22).

Дар боби якуми диссертатсия “Асосҳои илмию назариявии идоракунии иқтисодии кадрӣ дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ” таҳқиқи ғояҳои илмию иқтисодӣ оид ба назарияи сармояи инсонӣ ва иқтисодии кадрӣ, равишҳои концептуалии рушди сармояи инсонӣ ва таҳқиқи унсурҳои асосии он, инчунин хусусиятҳои хоси рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити иқтисоди рақамӣ муфассал ба роҳ монда шудааст (с.23-98).

Натиҷаҳои бадастомада дар ин боби диссертатсия нишон медиҳанд, ки муаллиф зимни таҳқиқи заминаҳои илмию назариявии мафҳуми сармояи инсонӣ, иқтисодии кадрӣ аз асарҳои классикони илмию иқтисод, донишмандони хориҷиву ватанӣ васеъ истифода намуда, ба хулосае омадааст, ки мафҳуми “сармояи инсонӣ”, “иқтисодии кадрӣ” бо гуногунии таърифҳои худ то ҳол пурра ба талаботи системавӣ ҷавобгӯ намебошад, зеро таҳқиқгарон ҷанбаҳои иқтисодии кадрӣро дар пайвастагӣ бо соҳаи муайяни иқтисодӣ тавсиф менамоянд.

Муаллиф дуруст қайд менамояд, ки истилоҳи «иқтисодӣ»-ро метавон ҳамчун воситаҳо, захираҳо ва манбаъҳои мавҷуда баррасӣ кард, ки онҳоро сафарбар кардан, ба кор андохтан, барои ноил шудан ба ҳадафҳои муайян, татбиқи нақша истифода бурдан мумкин аст; ҳалли масъала ва ғайра аз нуқтаи назари дигар категорияи илмию «потенциал»-и иқтисодиро имкониятҳои номаълум, ошкорнашуда, шаклнашуда ва амалинашуда муайян мекунад, ки танҳо дар натиҷаи фаъолияти муайяни хоҷагӣ имкониятҳои воқеӣ шуда метавонанд (С.39).

Дар диссертатсия моҳият ва нишондиҳандаҳои муҳими иқтисодии кадрӣ субъектҳои савдои чакана ҳамчун омилҳои таъмини рақобаттавонии онҳо мавриди таҳқиқ қарор дода шудааст, ки нуқтаи марказии таҳқиқотро ифода мекунад. Ҳамчунин бояд қайд кард, ки дар диссертатсия муаллиф зикр менамояд, ки моҳияти иқтисодии иқтисодии кадрӣ дар он аст, ки он дар натиҷаи истифодаи захираҳои иқтисодии ташаккул ёфта, ҳамчун захираи иқтисодии баромад карда, барои расидан ба мақсадҳои иқтисодии соҳиби худ хизмат мекунад.

Ба андешаи муаллиф равандҳои рақамсозӣ ва зехнии сунъӣ, ки дар иқтисодиёт ба амал меоянд, раванди ҷамъшавии иқтисодии кадрӣро, ки дар он

донишҳои рақамӣ ва таҳсилоти рақамӣ нақши махсус доранд, ба таври назаррас тағйир доданд. Ин изҳоротро он далел тасдиқ мекунад, ки падидаи нав бо номи «иқтисоди рақамӣ» ба вучуд омадааст, ки дар он дониш, таҷриба, ноу-хау дороиҳои муҳим мебошанд. Ба ин муносибат системаи нишондиҳандаҳои зарур аст, ки дараҷаи тараққиёти соҳаи савдори, ки ба дониш талаботи зиёд доранд, инъикос намояд (С.65).

Муаллифи диссертатсия бар он ақида устувор аст, ки рушди иқтисодии кадрӣ дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ хусусиятҳои ба худ хос дорад ва дар ин замина рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана бешубҳа паҳлӯҳои норавшани худро дорад. Бинобар ин, дар ҳаҷми муосир нақши иқтисоди рақамӣ ба маврид ва бо суръати кайҳонӣ афзуда, омили инсонӣ дар паи омӯхтану татбиқи он пайвасти заҳмат мекашад. Дар соҳаи савдои чакана ин раванд хеле босуръат мушоҳида мегардад, зеро тамоми амалиётҳо бо низоми итилоотӣ ба хусус рақамикунонӣ иртиботи қавӣ доранд. Дар ин маврид нақши инсон ба қуллӣ тағйир карда аз “одами иқтисодӣ” ба “инсонии рақамӣ” мубаддал мегардад (С.72).

Таҳлили васеи қорҳои илмӣ ба масоили мазкур бахшидашуда нишон медиҳанд, ки хизматрасониҳои электронӣ омили асосии рушди иқтисодии рақамӣ мебошад. Иқтисодии рақамӣ равиши ниҳоят нави илмӣ буда доир ба фаҳмиши он нуқтаҳои назари гуногуни илмӣ ҷой доранд. Мусаллам аст, ки ақидаҳои олимону қоршиносонро баррасӣ намуда, муаллиф нуқтаи назари хешро таҳия намудааст: «Иқтисодии рақамӣ – шакли нави иқтисодӣ буда дар он дастрасӣ ба дилхоҳ намуди маҳсулоту мол ва хизматрасониҳо танҳо ва танҳо тариқи имкониятҳои технологияҳои рақамӣ ва фановариҳои нав амалӣ карда мешавад» (С.76).

Дар боби дуввум “Ҷанбаҳои методологии идоракунии иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ” равишҳои методологии идоракунии иқтисодии кадрӣ савдои чакана, усулҳои арзёбии сифати иқтисодии кадрӣ савдои чакана, принципҳои методологии идоракунии иқтисодии кадрӣ дар шароити рушди иқтисодии рақамӣ мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода шудааст (с.99-176).

Натиҷаҳои боби мазкур дорои аҳамияти амалӣ мебошанд, зеро дар доираи он вазъи муосир, тамоюл ва хусусиятҳои рушди савдои чакана дар шаҳри Душанбе дар робита бо тағйирёбии дигар нишондиҳандаҳои иқтисодии шаҳр дар солҳои 2000-2020 мавриди таҳлил қарор гирифтааст (С. 58-84).

Хусусияти методологияи пешниҳодкардаи муаллиф дар он аст, ки фаъолияти захираҳои инсонӣ бевосита аз маҳорат, тақвими, инсонии техникӣ, донишу муҳити рақамӣ, меҳнати ҷисмонӣ, меҳнати зеҳну ақлонӣ

сарчашма гирифта, бо такия ба таҳаввулоти иқтисоди муосир ва дар ин замина ташаккули концепсияи идоракунии иқтисодии кадрӣ бо назардошти салоҳиятҳои рушди рақамии сармояи инсонӣ ба роҳ монда мешавад (расми 14)(с.109)

Диссертант чунин мепиндорад, ки дар доираи мавзӯи таҳқиқот таҳияи концепсияи идоракунии иқтисодии кадрӣ вобаста ба марҳилаҳои рушди савдо ҷолиб аст, зеро рушди технология, технология ва инсон бо қобилиятҳои ду тарафи рушди савдо ва умуман иқтисодиёт зарур мебошад. Аз ин лиҳоз метавон ба таври оқилона тахмин кард, ки рушди савдои чакана ҳамчун нишондиҳандаи рушди иқтисодӣ ва тағйирёбии сифатӣ дар сатҳ ва мазмуни донишу малакаи коргарон, ҳамчун интиқолдиҳандагони иқтисодии кадрӣ бо ҳам зич алоқаманд аст(с.116)

Ба андешаи муаллиф, дар доираи методологияи идоракунии сармояи инсонии кормандони корхонаҳо дар иқтисодиёти рақамӣ шакли асосии сармоягузорӣ ба он таҳсилоти рақамӣ мебошад, ки барои ҳамаи гурӯҳҳо ва категорияҳои кормандон зарур аст, зеро он дониши рақамӣ дар соҳаи иқтисодиёт мебошад. идоракунии иттилооти рақамӣ, нигоҳдорӣ, интиқол ва коркард дар иқтисодиёти рақамӣ, ки манбаи асосии истехсолӣ мебошад. Дар робита ба ин, мо як намуди махсуси таълимро ҷудо мекунем, ки рақамӣ ном дорад. Равандҳои рақамисозӣ ва зеҳнии сунӣ, ки дар иқтисодиёт ба амал меоянд, раванди ҷамъоварӣ ва рушди сармояи инсониро ба таври назаррас тағйир доданд(с.127).

Дар диссертатсия қайд гардидааст, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо 0,32% аҳолии шуғл мутахассисони ТИК мебошанд. Тибқи пажӯҳишҳои PwC, нарасидани мутахассисони соҳибхтисос дар соҳаи технологияҳои рақамӣ дар ҳоли ҳозир мушкили ҷиддие дар татбиқи лоиҳаҳои табдили рақамии ширкатҳо мебошад. Паҳншавии технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар ширкатҳо талаботро ба мутахассисони рақамӣ ба вучуд меорад. То соли 2022, нарасидани одамоне, ки метавонанд ин технологияҳоро дуруст истифода баранд, бахусус менечерони лоиҳаҳои рақамӣ баръало мушоҳида мегардад(с.143).

Ҳамзамон, таҳлил гузаронидаи муҳақиқ нишон медиҳад, ки аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол дар соли 2021 дар се баҳши асосӣ чунин аст: давлатӣ-20,1%; хусусӣ-70,1% ва коллективӣ – 8,9%-ро ташкил медиҳад ва дар дигар баҳшҳо ҳамагӣ 0,9% мебошад. Муаммои асосӣ дар он аст, ки иқтисодии кадрӣ бештар ба баҳши хусусӣ тавваҷҷӯҳ дорад, зеро дар он ҷо имконияти рушди касбият ва салоҳиятҳо имконпазир аст (с.150).

Муаллиф дар бораи таснифоти сифатҳои зарурӣ суҳан ронда, ба он андешааст, ки тақсими анъанавӣ ба малакаҳои саҳт 1 ва малакаҳои нарм 2,

аз ҷумла малакаҳои маърифатӣ, ки ба мо имкон медиҳанд, ки дар раванди кор самаранок иштирок кунем ва аз як соҳаи мушаххас вобаста нест, кифоя нест. Акнун ба онҳо гурӯҳи алоҳидаи сифатҳо илова карда мешавад - маҳорати рақамӣ. Дар айни замон қобилияти омӯхтан дар давоми тамоми умр ба мета-сифат табдил меёбад, ки бе он ҳама чизе дигар барои оянда кор намекунад (с.159).

Дар боби сеюм “Тамоюли рушди иқтисодии кадрӣ қормандони савдои чакана” ба таври зарурӣ таҳлили тамоюли рушди иқтисодии кадрӣ, таҳлили омилҳо ва унсурҳои рушди самараноки иқтисодии кадрӣ дар иқтисодиёти рақамӣ, ва ҳамчунин таҳқиқи таҷрибаи хориҷии идоракунии иқтисодии кадрӣ қорхона гузаронида шудааст(с.177-231).

Тавре маълум аст, раванди идоракунии иқтисодии кадрӣ дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ аз нишондиҳандаҳои захираҳои меҳнатӣ вобастагии зиёд дорад. Бинобар ин, ҳангоми таҳқиқ маълум карда шудааст, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нишондиҳандаҳои захираҳои меҳнатӣ, аз ҷумла афзоиши аҳоли бо суръат зиёд гардида, нисбати соли 2005 фарқият 3044,6 ҳаз.нафар ва тағйирот 1,44 маротибаро ташкил медиҳад. Дар навбати худ захираҳои меҳнатӣ 1760,0 ҳазор нафар ва қувваи қорӣ истифоданашуда дар иқтисодиёт 1327,0 ҳазор нафар зиёд ба қайд гирифта шудааст. Ин тамоюлҳо аз он гувоҳӣ медиҳанд, ки бо истифодаи мақсадноки онҳо таъмини рушди иқтисодии кадрӣ имконпазир мегардад. Аммо ба андешаи муаллиф то ҳанӯз, истифодаи мақсадноки онро мушоҳида намудан шубҳаовар аст (с.188).

Диссертант зикр намудааст, ки рақамикунонии савдои чакана бо қалби қормандони соҳавӣ муҳим аст, зеро салоҳият ва рушди «тафаккури рақамӣ» аз истифодабарии иқтисодии кадрӣ сарчашма мегардад ва дар ин замина самаранокии фаъолияти савдои чакана таъмин мегардад. Таҳлили тамоюли рушди иқтисодии кадрӣ нишон дод, ки дар шароити ташаккули иқтисодиёти рақамӣ омилҳо ва унсурҳои муҳимро бояд ба инобат гирифт(с.195).

Ба андешаи муаллиф аҳамияти сармояи инсонӣ ҳам дар рушди ҷомеа ва ҳам дар рушди иқтисодиёти давлат ба таври бениҳоят баланд буда, масъалаи рушди иқтисодии кадрӣ ҳамчун омиле истеҳсоли ва ҷузъҳои он, аз ҷумла беҳатарӣ, самаранокии захираҳо ва муҳити қорӣ, инчунин сифати баланди ҳаётро арзёбӣ мекунад. Таҳлили ин далел ба ҳулосае оварда мерасонад, ки барои таъмини кишвари рақобатпазир ва амнияти он сармоягузори қалон ва устувор зарур аст. Гузашта аз ин, иқтисодиёти муосир собит кардааст, ки қоидаи сармоягузори ба сармояи инсонӣ нисбат ба сармоягузори ба фондҳои асосӣ хеле баланд аст(с.212).

Дар диссертатсия қайд гардидааст, ки барои савдои чакана омиле асосии рушд нақардани иқтисодии кадрӣ қой доштани талаботи зиёд,

хусусан мувофиқ ба шароити бошиддиат афзоиш ёфтани равандҳои рақамикунонӣ дар бозори дохилӣ мебошад. Дар доираи тадқиқоти мо ошкор карда шудааст, ки тақрибан наздики 65 % - и инфрасохтори савдо зарурат ба навсозӣ ва мувофиқ намудани ҳолат ба талаботи рақамикунониро доро мебошанд. Дар ҳақиқат, тақвияти раванди зикргардида маблағгузориҳои дақиқ, сармояи зеҳнӣ, технологияи васеъмӯқсаи донишбунёд, омодамоии мутахассисони соҳавӣ, бозомӯзии кадрҳо ва тақмили ихтисоси ҳайатҳои роҳбарикунандаро талаб менамояд. Аммо, кормандон то ҳанӯз ба шаклҳои муосири идоракунӣ, коркард ва ҷобачогузориҳои иттилоот ва рақамикунонии амалиёт шинос нестанд(с.219).

Дар раванди таҳқиқи таҷрибаи хориҷии масоили иқтисодии кадрӣ муаллиф таҳлили моделҳои идоракунӣ кадриро баррасӣ ва муҳокима намуда, усулҳои идоракунӣ муайян кардааст, ки барои Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқат намоянд (ҷадвали 3.13) (с.228)

Дар боби чорум ба “Тақмили усулҳои арзёбии иқтисодии кадрӣ савдои чакана дар шароити муосир” рақамикунонии корхонаҳо ва вазъи рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана, моделсозии арзёбии иқтисодии кадрӣ ва сатҳи рақамикунонии корхонаҳо тавассути усули моделсозии сохторҳои идоракунӣ ва таҳияи амсилаи иқтисодӣ-риёзии арзёбии салоҳиятҳои командони савдои чакана дар шароити рақамикунонӣ бахшида шудааст(с.232-262).

Таҳлили гузаронидашуда нишон медиҳад, ки иқтисодии кадрӣ омилҳои асосии рақобатпазири иқтисодии рақамии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар корхонаҳои муосир иқтисодии кадрӣ афзалияти асосии рақобатӣ ва ҷузъи муҳими стратегияи савдо ҳисобида мешавад, аммо дар ширкатҳои савдо то ба ҳол стратегияи рушди рақамии иқтисодии кадрӣ ба таври зарурӣ вучуд надорад(с.236).

Диссертант қайд намудааст, ки ҳоло нақши савдои чакана дар рушди иқтисодиёти рақамӣ меафзояд, ки ин аз як тараф, бо афзоиши даромади аҳоли, аз тарафи дигар, дигаргуниҳои ҷиддии технологияи хизматрасонии чакана алоқаманд аст. Мақсади ин тадқиқот таҳияи методологияи ҷенкунии омилҳои ба рушди иқтисодии кадрӣ савдои чакана таъсиркунанда мебошад. Натиҷаҳои дар рафти тадқиқот бадастомада метавонанд аз ҷониби кормандон ҳамчун манбаи иттилоотӣ барои қабули қарорҳои идоракунӣ истифода шаванд. Маҳдудияти ин тадқиқот ҳудуди тадқиқоти экспертӣ мебошад, бинобар ин, натиҷаҳои бадастомадаро танҳо ба субъектҳои савдои чакана татбиқ кардан мумкин аст(с.241).

Ба андешаи муаллиф, аксари муҳаққиқон омилҳои ба рушди савдои чакана таъсиркунандаро ба шаш гурӯҳ ҷудо мекунанд: инфрасохторӣ, иқтисодӣ, демографӣ, илмию техникӣ, сиёсӣ ва экологӣ. Аммо, на ҳама

гурӯҳҳои омилҳоро миқдор муайян кардан мумкин аст, зеро омили расмӣ оид ба арзишҳои зиёд вучуд надорад. Мо бо назардошти маҳдудиятҳои мавҷудаи омили рӯйхати ниҳии омилҳоеро тартиб додем, ки ба рушди савдои чакана таъсир расонида метавонанд: шумораи аҳоли; тағйирёбии сохтори синну сол ва ҷинс; муҳочирати аҳоли; таносуби аҳолии қобили меҳнат; сатҳи даромади аҳоли; сатҳи таваррум; сатҳи андозҳо; мавҷудияти қарзҳои истеъмоли; сатҳи маърифати аҳоли; сифати маҳсулот; такмили ихтисоси кормандони савдои чакана; сатҳи рақобат(с.245).

Салоҳиятнокии фаъолияти кормандони савдои чакана дар ташаккули фарҳанги рақамӣ ва сатҳи хизматрасонии суръатбахш зоҳир мегардад. Кадрҳои соҳибкасб қодиранд, то судмандии фаъолияти савдои чаканаро дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ таъмин намоянд.

Ба андешаи мо дар шароити имрӯза маҳаки асосии истифодаи низоми захираҳои инсонӣ сарчашмаи рушди корхонаҳо мебошад. Арзишмандии фаъолияти инсон дар мақоми корхона ва рақобатпазирии он эҳсос мегардад. Рушди сармояи инсонӣ падидаи динамикӣ мебошад, зеро сол аз сол имконияти иқтидори инсонӣ дигаргун мешавад(с.253).

Дар боби панҷум “Самтҳои афзалиятноки идоракунии рушди иқтидори кадрӣ савдои чакана дар шароити рақамикунони иқтисодиёт”, самтҳои асосии рушди иқтидори кадрӣ савдои чакана дар шароити рақамикунонӣ, такмили механизми раванди идоракунии иқтидори кадрӣ савдо ва модели стратегияи идоракунии иқтидори кадрӣ савдо дар шароити иқтисоди рақамӣ нишон дода шудааст(с.263-329).

Ба андешаи муаллиф, раванди татбиқи стратегияи рушди инноватсионии иқтидори кадрӣ ташкили идоракунии рушди инноватсионии сармояи инсониро тавассути таъмини ҳамоҳангии фаъолияти субъектҳои бозори меҳнат, ки бо афзоиши иқтидори кадрӣ ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи он; мониторинги таъсири омилҳои беруна ва дохилӣ ба рушди иқтидори кадрӣ ва баланд бардоштани рақобатпазирии он; арзёбии тағйироти сифатӣ ва миқдори он ва имконпазирии татбиқи минбаъдаи стратегия дидан мумкин аст(с.285).

Дар диссертатсия муҳаққиқ чунин мепиндорад, ки мақсади асосии системаи идоракунии рушди иқтидори кадрӣ дар соҳаи савдо фароҳам овардани шароит барои беҳтар намудани хусусиятҳои миқдорӣ ва сифатии сармояи инсонӣ, баланд бардоштани сатҳи истифодаи самаранокии он тавассути таъмини рушди устувори иқтисодӣ ва рушди комплекси савдо, инчунин баланд бардоштани дараҷа ва сифати зиндагонии аҳоли мебошад(с.289).

Ба андешаи муаллиф, механизми ташкилию иқтисодии татбиқи системаи инноватсионии рушди иқтидори кадрӣ дар соҳаи савдо бояд ба маҷмӯи тадбирҳои танзими давлатии унсурҳои идоракунии дохилии иқтисодӣ (идоракунии кадрҳо, захираҳои моддию техникӣ ва молиявӣ, технология), идоракунии дониш) ва унсурҳои танзими бозор (талабот ва пешниҳод ба маҳсулоти инноватсионӣ, рақобат ва ғ.)асос ёбад(с.300).

Зикр намудан ба маврид аст, ки яке аз шаклҳои шарикии давлат ва бахши хусусӣ дар соҳаи рушди иқтидори кадрӣ иштироқи муштаракӣ давлат ва намояндагони соҳибкорӣ савдо дар таҳияи стандартҳои давлатии касбӣ, инчунин дар ташкили амалияи таълими дунарий (расми 60) дар базаи корхонаҳо ва муассисаҳои таълимии касбӣ(с.303).

Муаллиф вазифаҳои асосии муайян намудани воситаҳо ва технологияҳои афзалиятноки татбиқи идоракунии рақамикунонии кадрҳоро чунин муайян кардааст, хеле хеле ҷолиби диққат мебошанд: ташаккули равишҳои методологӣ ба таҳияи системаи нишондиҳандаҳо барои арзёбии блокҳои функционалӣ; таҳияи алгоритми ҳисобкунии нишондиҳандаҳои индекси баҳодихӣ; апробатсия ва санҷиши усули ҳисобкунии пешниҳодшуда дар асоси маълумоти ҷамъшуда; арзёбии пешгирикунандаи сатҳи рақамикунонии идоракунии кадрҳо дар савдои чакана(с.318)

Дар диссертатсия стратегияи идоракунии иқтидори кадрӣ савдои чакана дар шароити ташаккули рақамикунонии иқтисодӣтро дар расми 64 таҳия намудааст, ки дар он самтҳои асосии стратегияи рушди кадрӣ савдои чакана нишон дода шудааст(с.325).

Ҳангоми баррасии масоили таҳқиқшуда муаллиф ба хулосае омадааст, ки дар дилхоҳ соҳаи иқтисод идоракунии рушди иқтидори кадрӣро дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ низом, принцип, роҳу усули ба худ хосро касб менамояд. Зеро ҳар як соҳа хусусияти ба худ хосро соҳиб аст. Мушкилот ва муаммои асосӣ дар сари кист, албатта ба нерӯи инсонӣ. Дар соҳаи савдои чакана мақом ва саҳми кадрҳои касбӣ хеле назаррас аст, чунки бе истифодаи иқтидори кадрӣ онҳо чараёни савдо номуайяну номурратаб хоҳад буд (расми 65)(с.328).

Таҳқиқоти диссертатсионӣ бо хулосаҳои асосӣ аз ҷиҳати назариявӣ амалӣ ва тавсияҳои судманд барои рушди ояндаи объекти таҳқиқот анҷом меёбад, ки асоснок мебошанд (с.330-335).

7. Эроду тавсияҳо ба диссертатсия

Ба сифати эроду тавсияҳо ба диссертатсияи тақриз мазкур чунин нуқтаҳои қайд кардан мумкин аст:

1. Ба андешаи мо, барои бехтару хубтар шудани ҷанбаҳои назариявӣ муаллифи диссертатсияро мебоист таҳлилҳои назариявӣ ва ҳулосаҳои онҳоро ба таври мушаххас аз нигоҳи илмӣ баррасӣ менамуд.

2. Дар диссертатсия муқоисаи мафҳумҳои сармояи инсонӣ, нерӯи зеҳнӣ, иқтидори кадрӣ ба назар намерасад. Муайян карда нашудааст, ки чаро маҳз муаллиф ба таҳқиқи мафҳуми иқтидори кадрӣ дар шароити иқтисодиёти рақамӣ мароқ зоҳир намудаанд, асоснок карда нашудааст.

3. Равишҳои методологии ироашуда мавқеи муаллифро баръало инъикос намекунад. Бояд дар иқтибосҳо аз адабиёти илмии муҳақиқони ватанӣ истифода мешуд ва ақидаи муаллиф оварда мешуд.

4. Мафҳумҳои нави илмӣ, ки хоси иқтисодиёти рақамӣ мебошанд нодуруст истифода бурда шудаанд. Масалан коворкинг, фишинг. Зарурати истифодаи онҳо муайян карда нашудааст.

5. Натиҷаи амсиласозии иқтисодӣ – математикӣ ба таври возеҳ шарҳ дода нашудааст.

6. Дар қисми таҳлилӣ, таҳлилу муқоисаҳои нишондиҳандаҳо бо кишварҳои, ки нишондиҳандаҳои иқтисодӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон наздик мебошанд мутассил оварда нашудааст.

7. Ба таври мӯъҷаз нишондиҳандаҳои савдои чакана, хусусан электронии он, ки хоси иқтисодиёти рақамӣ мебошад мавриди омӯзиши чуқур қарор дода нашудааст.

Аммо, эроду тавсияҳои зикршуда сатҳи назариявӣ амалии таҳқиқоти диссертатсионии Мирзоалиев А.А.-ро коҳиш намедихад. Дар умум диссертатсияро метавон гуфт, ки таҳқиқоти ба итмомрасида аст, мустақилияти муаллиф дар омода намудани диссертатсия эҳсос мешавад.

8. Тасдиқи инъикоси натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар нашрияҳои илмӣ

Асарҳои интишорнамудаи муаллиф ҳулосаву пешниҳодҳои дар диссертатсия ҷойдоштаро дар худ инъикос менамоянд. Аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот 72 мақолаи илмӣ, аз он ҷумла 41 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои аз тарафи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф шуда ва 4 монография чоп карда шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ дар конференсияҳои илмию назариявӣ ва илмию амалии байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ ба тариқи маърузаҳои илмӣ баён шуда буданд.

Дар интишороти муаллиф, аз он ҷумла дар 41 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 монография мазмун ва мундариҷаи диссертатсия инъикос гардидаанд.

9. Мутобикати автореферат ба муқаррароти асосии диссертатсия

Автореферати диссертатсия тибқи талаботи муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ таҳия гардида, мазмуни асосии таҳқиқотро инъикос мекунад ва дар он натиҷаҳои илмии асоснокгардида шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

10. Хулоса оид ба мутобиқати диссертатсия ба меъёрҳои муқарраргардида

Диссертатсия дар мавзӯи «Идоракунии рушди иқтисодии кадрҳои савдои чакана дар шароити ташаккули иқтисоди рақамӣ: назария, методология ва амалия», барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.12 – Иқтисодиёти меҳнат таҳқиқоти илмӣ-таҳассусии баитмомрасида буда, ба талаботи муқарраргардидаи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад, дорои аҳамияти баланди назариявӣ амалӣ, навгониҳои илмӣ буда, дар сатҳи баланди илмию методологӣ омода гардидааст, масъалаи муҳими илмӣ ҳалли худро ёфтааст ва муаллифи он Мирзоалиев Абдурашид Абдунабиевич сазовори дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси зикршуда мебошад.

Муқарризи расмӣ:

**Доктори илмҳои иқтисодӣ,
профессор, профессори кафедраи
системаҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёти
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон**

Шамсов И.С.

**Сардори раёсати кадрҳо
ва қорҳои махсуси ДМТ
«19» 09 2023**

Тавқиев Э.Ш.

**Суроға: 734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 17,
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, тел: 221-77-11**